

سوالات و فعالیت های درس چهارم

- ۱- ویژگی ها ، ارزش ها و توان مندی های جهان اسلام برای ساختن یک فرهنگ جهانی چیست؟ (چرا ارزش های اسلام خصلتی جهانی دارد؟) **جواب:** ۱- اصول اعتقادی و ارزش های آن ثابت است. (خاص یک نسل و یک عصر نیست). ۲- اصول و ارزش هایش بانظام آفرینش و فطرت آدمیان مطابقت دارد .
- ۲- ویژگی های انسان از دیدگاه اسلام چیست ؟ **جواب:** ۱- انسان موجودی مختار، مسئول و متعهد است. ۲- انسان خلیفه خدا در زمین است. ۳- انسان فطرتی الهی و کرامتی ذاتی دارد. ۴- سعادت انسان در نزدیک شدن به خدا است. ۵- شقاوت انسان در فراموشی خود، خدا و محدود کردن زندگی به این جهان است. ۶- انسان مسئول آبادی این جهان و پرهیز از فساد است.
- ۳- جایگاه عقل در دیدگاه اسلام چگونه است ؟ **جواب:** عقل در فرهنگ اسلام محبوب ترین مخلوق خداست و پیامبران برای برانگیختن عقل مبعوث شده اند.
- ۴- پیامبران به چه منظوری مبعوث شده اند؟ **جواب:** پیامبران برای برانگیختن عقل ، اجرای عدالت و جلوگیری از تراکم ثروت در دست اغنیا و آزادسازی مستضعفان از حاکمیت مستکبران و حاکمیت حق مبعوث شده اند.
- ۵- فرهنگ اسلامی در مراحل گسترش خود چه دوره هایی را پشت سر گذاشته است؟ **جواب:** ۱- عصر نبوی ۲- دوران خلافت ۳- دوران استعمار ۴- بیداری اسلامی
- ۶- از مراحل گسترش فرهنگ اسلامی عصر نبوی رابه اختصار توضیح دهید . **جواب:** پیامبر آیات توحیدی را در جامعه جاهلی قبیله ای عربستان تبلیغ نمود. پس از ۱۳ سال مقاومت در برابر فشارهای قبیله ای حکومت اسلامی تشکیل داد و ۱۰ سال به رفع موانع سیاسی آن پرداخت. به امپراتورهای زمان خود برای پذیرش اسلام دعوت نامه فرستاد. گروه های مختلف شبه جزیره در سال نهم هجرت برای پذیرش اسلام به مدینه آمدند.
- ۷- از مراحل گسترش فرهنگ اسلامی دوران خلافت چگونه بود؟ **جواب:** از زمان رحلت پیامبر تا خلافت امویان ، عباسیان و عثمانیان ادامه داشت. پس از فتح مکه (سال هشتم هجرت) مقاومت در برابر ارزش های اسلامی از صورت آشکار در پوشش نفاق پنهان شد و مناسبات عشیره ای و قبیله ای در آن راه یافت . اما ارزش های اسلامی فارغ از عملکرد قدرت های سیاسی در سایر سرزمین ها گسترش یافت و فرهنگ گروه های مهاجم را درون خود هضم کرد.

۸- چرا قدرت هایی مانند سلجوقیان، مغولان، عثمانی و... مانع از آن می شدند که ظرفیت ها و ارزش های اجتماعی فرهنگ اسلامی به طور کامل آشکار شود؟ **جواب:** زیرا این قدرت ها در چارچوب عادات تاریخی و فرهنگ قومی و قبیله ای رفتار می کردند.

۹- دوره استعمار چه تاثیری بر فرهنگ اسلامی داشته است؟ **جواب:** ۱- بخش هایی از جوامع اسلامی را تحت نفوذ سیاسی، نظامی خود درآوردند. ۲- رجال سیاسی جوامع اسلامی را از طریق قدرت نظامی و صنعتی مقهور و ساختند. ۳- قدرت سیاسی قومی و قبیله ای جوامع اسلامی را از طریق سازش با دولت های غربی با قدرت استعمارگران پیوند زدند.

۱۰- منظور از استبداد استعماری چیست؟ چگونه به وجود آمد؟ **جواب:** وقتی استبداد ایلی و قومی با استبداد استعمارگران غربی پیوند خورد استبداد جدیدی که جنبه استعماری داشت به وجود آمد.

۱۱- در مراحل گسترش فرهنگ اسلامی عصر بیداری از چه ویژگی هایی برخوردار است؟ **جواب:** ۱- مقاومت در برابر نفوذ و سلطه غرب ۲- متفکران اسلامی خطرات سلطه فرهنگ غرب و فراموشی فرهنگ و هویت اسلامی را گوشزد کردند. ۳- باروی کار آمدن انقلاب اسلامی مکاتب و روش های غربی مقابله با سلطه استعمار (ناسیونالیسم، ملی گرایی، مارکسیسم) کنار گذاشته شد. ۴- مرحله نوینی در گسترش فرهنگ اسلامی با الهام از انقلاب ایران به وجود آمد.

۱۲- کدام بخش از ارزش های اجتماعی اسلام با حاکمیت های قومی قبیله ای نادیده گرفته می شود؟ **جواب:** اخوت اسلامی، عدالت، تقوا، قانون گرایی، اتحاد، همبستگی (متاسفانه در تاریخ پس از اسلام به تدریج ارزش های فوق کم رنگ شدند. مثلاً تقوا کم رنگ شد و ارزش های خونی و نژادی رشد کرد. تبعیض ها جای عدالت را گرفت. زهد و ساده زیستی به تجملات تبدیل شد. برابری و برادری به قوم مداری تبدیل شد. استبداد ایلی و قبیله ای جای آزادی را گرفت.)

۱۳- عملکرد استبداد ایلی قاجار را با استبداد استعماری رضاخان مقایسه کنید. **جواب:** استبداد قومی ایلی با مذهب درگیری نداشت و شاهان ظاهر ا دینی بودند اما استبداد استعماری رضاخان چون در راستای تامین نیازهای مادی غرب بود پوشش ظاهری دینی هم نداشت و مستقیماً با دین مبارزه می کرد.

۱۴- ناسیونالیسم چیست؟ چه تاثیری در جهان اسلام داشته است؟ **جواب:** صرفاً تعلق خاطر و وابستگی به عناصر سرزمین، نژاد، قومیت و زبان داشتن که هویت ملت را تعیین کند. وحدت امت اسلامی مخدوش بود. هویت سازی سکولار بود. اختلافات نژادی افزایش یافته بود. مقاومت اسلامی ضعیف شده بود.